

REFORMA DOKTORSKEGA ŠTUDIJA V ČRNI GORI IN ALBANIJI

IRENA LOVRENČIČ DRŽANIČ

Črna gora in Albanija se soočata s pomanjkanjem doktorskih študentov zaradi težav pri financiranju raziskovalnega dela ter slabe prepoznavnosti doktorskega študija. Konzorcij univerz in ministrstev se je zato odločil za reformo doktorskega študija v skladu s Salzburškimi načeli, študentom pa želi ponuditi tudi trajnostni model financiranja študija.

CILJI PROJEKTA

Projekt MARDS (Reforma doktorskega študija v Črni gori in Albaniji – paradigma dobre prakse) vključuje 15 partnerjev, ki imajo v regiji pomembno vlogo pri oblikovanju doktorskih študijskih programov. Cilj projekta je reforma doktorskega študija v skladu s priporočili nekaterih evropskih univerz. Doktorski študij v Črni gori in Albaniji se namreč sooča s številnimi težavami, med katerimi je najbolj očitno nezadostno število doktorskih študentov zaradi slabe prepoznavnosti študija. Študentom doktorski študij ni privlačen tudi zaradi težav s financiranjem raziskav.

Cilj projekta MARDS je preoblikovanje doktorskega študija v skladu s Salzburškimi načeli ter vzpostavitev skupne interdisciplinarne doktorske šole med sosednjima državama. Slednja bi poglobila obstoječe povezave med univerzami ter bila primer dobre prakse na Zahodnem Balkanu. V ta namen bodo partnerji pregledali obstoječe nacionalne ureditve v Črni gori in Albaniji, primerjali njihovo skladnost s primeri dobre prakse v EU (Avstriji, Sloveniji, Slovaški) ter predlagali nov model doktorskega študija ter metode za trajnostno financiranje doktorskega študija na nacionalni ravni.

- Salzburška načela opredeljujejo naslednja področja doktorskega študija:
- Ključen pomen raziskovalnega dela
- Odgovornost univerze za doktorski študij in raziskovanje
- Pomembnost raznolikosti programov in doktorskih kandidatov
- Razumevanje doktorskih kandidatov kot raziskovalcev na začetku kariere
- Vloga mentorstva in ocenjevanja (kriteriji za mentorje)
- Pomembnost kritične mase (kandidatov in mentorjev na programih)
- Trajanje študija (3–4 leta)
- Pospješevanje inovativnih struktur, razvoj prenosljivih veščin
- Povečanje mobilnosti študentov in učiteljev
- Zagotovitev trajnostnega financiranja

TEŽAVE PRI DOKTORSKEM ŠTUDIJU V ČRNI GORI IN ALBANIJI

Študenti v Črni gori in Albaniji se v primerjavi z državami EU redkeje odločajo za doktorski študij, saj je financiranje raziskav pogosto neustrezno urejeno, prav tako delovni pogoji (laboratoriji, knjižnice, raziskovalni centri) niso primerljivi z drugimi državami. Zaradi tega se raje odločajo za doktorski študij v tujini, kar vodi v beg možganov. Dodatno situacijo poslabšuje nezadostno število visoko kvalificiranih mentorjev (profesorjev) ter pomanjkljiva prepoznavnost doktorandov izven univerz in slaba povezanost z industrijo. Omejene so tudi priložnosti za vključenje strokovnjakov s tujih institucij.

PREDNOSTI PROJEKTA

Med najpomembnejšimi prednostmi projekta je zagotovilo vključenost pristojnih ministrstev iz obeh držav ter univerz z dolgoletno tradicijo z doktorskimi programi. Projektni partnerji so na podobnih projektih sicer sodelovali že v preteklosti, na primer na projektu REDOS (Reforma doktorskega študija v Črni gori). Predhodne izkušnje s podobnimi projekti je nadgradilo tudi vključevanje novih evropskih univerz, ki že imajo izkušnje z razvojem doktorskih programov. Strokovnjaki z Univerze v Mariboru so tako novembra sodelujočim univerzam predstavili strukturo doktorskih programov in razvoj doktorske šole ter jim podali nekaj priporočil za izboljšave.

Projekt odlikuje tudi nekaj inovativnih idej. Univerze želijo namreč razviti nov model doktorskega študija, ki bo temeljil na preteklih izkušnjah, obenem pa predlagati trajnostno financiranje doktorskega študija in razvoj skupnega doktorskega programa med Črno goro in Albanijo.

Po izteku projekta želijo sodelujoče univerze sprva ustanoviti doktorsko šolo za trajnostni razvoj naravoslovnih ved in tehnologije, kasneje pa tudi za trajnostni

razvoj ekonomije in turizma. Prav tako nameravajo vzpostaviti program pripravništva za doktorske kandidate, s čimer bi lahko pridobivali znanje in raziskovalne veščine pri EU partnerjih z različnih področij.

POMEN DOKTORSKE ŠOLE PRI ZAPOSLOVANJU DOKTORANDOV

Sodelujoče univerze se zavedajo izrednega pomena doktorske šole za razvoj kariere. Prvotno so bile ustanovljene z namenom poenotenja pogojev za doktorski študij ter za povečanje interdisciplinarnosti in povezanosti

študijskih programov. Vsekakor študento omogočajo tudi lažje povezovanje z drugimi univerzami in raziskovalnimi institucijami, kar poveča njihovo zaposljivost. Doktorske šole tako omogočajo pripravo na delovno okolje naj bo to akademsko ali v industriji. Nekatere šole na primer ponujajo treninge komunikacijskih spretnosti in drugih mehkih veščin, koristijo vsem doktorandom.

REFORMING DOCTORAL STUDIES IN MONTENEGRO AND ALBANIA – GOOD PRACTICE PARADIGM

Grant: 598465-EPP-1-2018-1-ME-EPPKA2-CBHE-1

